

ACC. N:R M. 12534 : 1-15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Småland*

Upptecknare: *Fabian Karlsson, Väckelsång*

Härad: *Konga*

Berättare: " " "

Socken: *Väckelsång*

Berättarens yrke: *lantbrukare*

Uppteckningsår: *1952*

Född år *1894* i *Väckelsång*

Hornskudav och andra föremål av horn.

s. 1-15. LUF 86.

(teckn. s. 7-15.)

Skriv endast på denna sida

Hornskeदार och andra föremål av Horn.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDLuf. 86
1

Träskedar. I Väckelsångs socken har met-
skedar av trä varit använda i bond-
gårdar fram till år 1910 eller där omkring.
Då började metallskeदार, som förut
endast använts som finskeदार, att
undanstänga träskedarna till vardags.

Träskedarna voro vanligen gjorda av
oelträ eller lindträ. Till större skedar
och slevar använde man även björkträ.

Någon tillverkare av träskedar till försäljning är ej känt från Väckelsångs socken. Man har gjort en del skedar själva till husbehov och så gjort inköp på marknader. I grannsocknen Låbete bodde en Lerpengubbe, Silver-Pelle

1. kallad, som gjorde träskedar till försäljning

långt fram på 1900-talet. Hans skedar
voro alltid av valtra och mycket välgjorda.
Han sålde träskedar även i Håkelträng.
Man har haft träskedar av ett flertal
olika typer. En sorts runda träskedar
har haft en krok på skaftet för upp-
hängning på fatkanten eller på kanter
av vällingkrubbar, när man åt ut ute
under t. ex. slätterarbete. Sådana där
skedar brukar därför kallas "maaskia".
Större skedar har använts vid smör-
ålbaking och gräddskumning. Ibland kan
man få se skedar märkta på skaftet
med ägarens initialer eller bonmärke.
Det var kanske ej alltid så noggrann med
diskningen, utan var och en fick
slika av sin sked och således ha
2. sin särskilda sked. Gafflar voro mera

Brällsytta i gammal tid, och användes
ej till vardagsbruk. Under matbordet
skiva var en liten lida där skedar
och knivar förvarades. Man kunde
också ha särskilda korgar, som hängde
på väggen, vari skedarna förvarades
mellan målen.

Metallskederna voro av tunnlegeringar,
försilvrad mässing och av rent silver.
De voro kalas- och finskedar. Silver-
skedar, som endast förmögna ägde,
användes aldrig i vardagslag.

Hornskedar. Matskedar av horn
har använts i gamla tider, men de
kommo nog ur bruk redan på 1860-
och 1870-talen. Hornskederna har nog
mest använts som finskedar, bräskedar
3. na voro ju till vardagsbruk. I varm mat

blevo hornskedarna låt mjuka och
tuktade illa. De blevo där för ersatta
med metallskedar. De hornskedar
man nu kan spåra upp i bygden har
ungefär samma utseende, några olika
typer har visst ej förekommit, endast
storleken har varierat. Skapen på
hornskedarna voro mycket böjda.
Någon i bygden som tillverkat horn-
skedar är ej känd och troligen har
någon sådan hantverkare ej funnits.
Hornskedarna köptes visst av kring-
vandrande försäljare, vanligen våvskeds-
knallar från Funnerbo härad.

Andra föremål av horn.

I gamla tider har ett flertal olika
föremål blivit tillverkade av horn.
4. Kammar av horn har använts långt

in på 1900-talet. I Linneryds socken,
Konga härad, har bott en Kammarkare.

Ringvandrande krämare brukade alltid
ha horn- och mässingkammar i lagret.
"Ejälhorn", d. v. s. horn som använts
vid korvstopping, har också varit
i bruk på 1900-talet, ända tills man
börjat stoppa korv med köttkvarn.

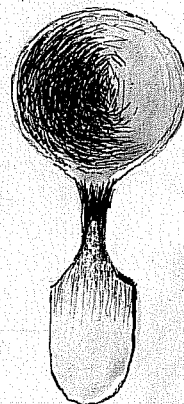
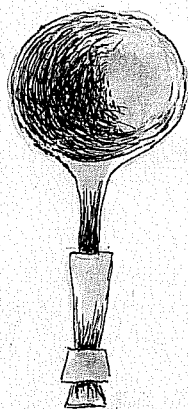
Småre horn har använts till små korv
"Ejälstå" (korvskinn), till isterband m. m.
korv, och stora horn har brukats
när man hållt i blodkorven.

En del korvhorn har varit kefflade
för att hindra korvskinnets "kara" av.
Korvhorn har ej varit svåra att göra
och har nog tillverkats till husbehov.
Hålet i brödkakan har tagits ut
med ett horn, bakhornet.

På har man haft skokorn för under-
lättande av skornas pådragning.
Dessa horn kunna vara sås tydligt
utförda. Horndosor av många olika
slag har funnits, såsom snuddosor
mer eller mindre vackert arbetade,
"revspettedosa" (svavelsticksställare) m. m.
"Sela knäpping" (selpinnar) av horn har
också förekommit. Gamla kruthorn,
stora och små, flata och runda före-
komma sås allmänt. Dessa horn kunna
ibland vara sås fint arbetade. Skrivdosen
voro i gammal tid gjorda av horn.
Bläckhornet (bläckflaskan) var ju av horn
likaså skrivdosen. "Piffles" (munstycken
till rökpipor), knivskaft, knappar m. m. har
gjorts av horn. Någon beskrivning på tillverk-
ningen av hornsaker kan ej lämnas.

ACC. N:R M. 12534:7.

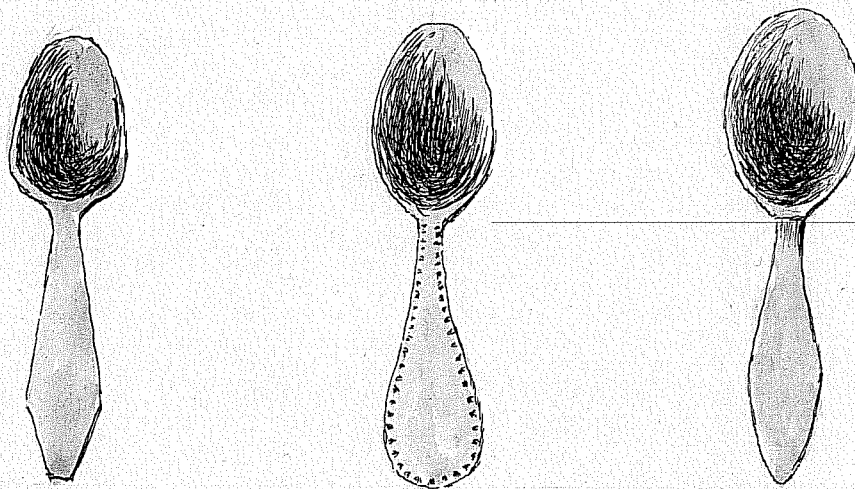
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Träskedar

ACC. N:R M. 12534 : 8.

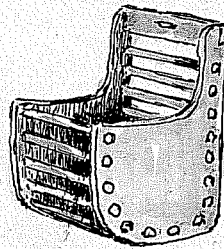
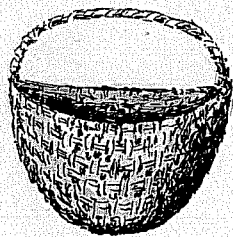
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Träskedar

ACC. N:R **M. 12534:9.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

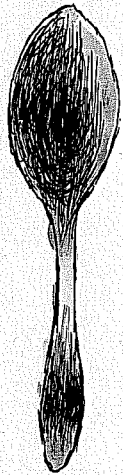

skeðkorgar

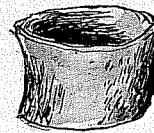
ACC. N:R M. 12534:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föremål av horn

Hornskeð

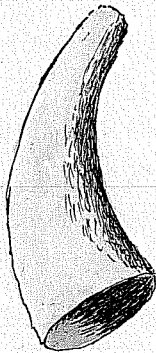

Fjälsterhorn

ACC. N:R **M. 12534: //**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föremål av horn

Kakhorn

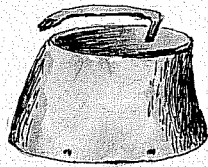

Skohorn

ACC. N:R M. 12534:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föremål av horn

Snus Sosa

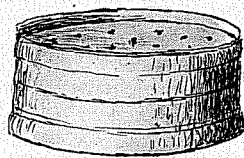

Svavelsticke Sosa

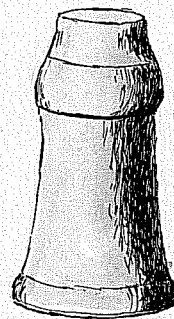
ACC. N:R M. 12534:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föremål av horn

Skrivsandsosa

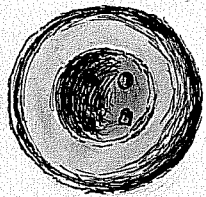

Bläckhorn

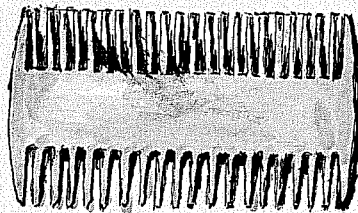
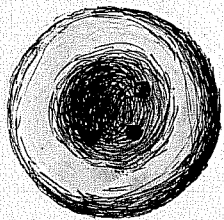
ACC. N:R M. 12534:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föremål av horn

Knappar

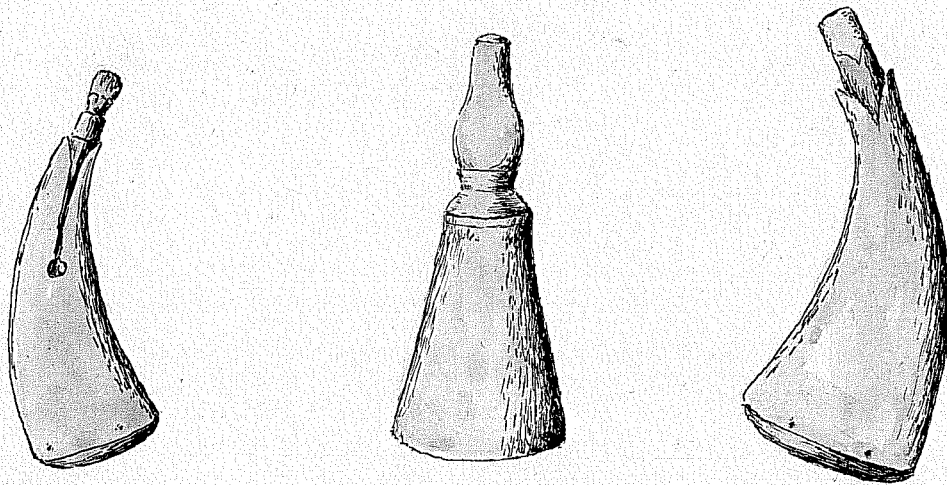

Kam

ACC. N:R M. 12534:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föremål av horn

Kruzhorn